

KULTURA BIVALNEGA PROSTORA

THE CULTURE OF RESIDENTIAL SPACE

avtor / author:

Borut Juvanec

naslov knjige / title of the book: Kultura bivalnega prostora /
*The Culture of Residential Space***izdajatelj / publisher:**

UL PeF

kraj, leto izdaje / place, year of edition:

Ljubljana, 2006

obseg / number of pages:

48 strani, 18 celostranskih skic

recenzenti / reviewers:

doc dr Tonka Tacol, UL PeF

prof dr Peter Fister UL FA

naklada / number of copies printed:

300 izvodov

prodaja / sale:

UL PeF in UL FA

dodatne informacije / additional information essential for publication:

Knjiga je bila pripravljena kot študijsko gradivo za predmet Kultura bivalnega prostora na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani.

Arhitektura: uvod, problematika, začetki (center, krog in razvoj tlorisa): to je veda o oblikovanju prostora. Arhitektura je vse okrog nas: obkroža nas, v njej delamo, živimo in se razvijamo. Arhitektura nam to omogoča: človek pa jo gradi v skladu s potrebami, možnostmi in svojimi zmožnostmi v prostoru in v času.

Kultura bivanja je nadgradnja arhitekture kot pojavnosti - je vrednota, ki se je razvijala od samih začetkov, tako v teoriji kot v praksi.

Kmečka hiša, ogenj in dim: Teorija začetka: center, krog, radialnost in povezave med elementi vodijo v organizacijo prve bivalne celice, ki je zametek hiše. Ogenj z zidanim prostorom zanj določa način dela družini in tip ter obliko hiše.

Razvoj, celica, hiša, domačija, vas, mesto: celo celica kot najmanjši samostojni element ima teoretično zasnovo centra: z jedrom v masi. Celica je okrogla, če ni zunanjih vplivov, ki bi jo omejevali.

Kmečka hiša je teoretično trocelična v vzdolžni smeri, ima dodatne objekte za gospodarstvo. Naslednja faza je zaviti dom, ko se hiša poveže z gospodarskim delom. Zapognjena je bolj racionalna izvedba manjšega doma. Zaprta izvedba je redka: določa jo veter ali strah pred zunanjimi osvajalci. Domačija v nizu je plod posebnih potreb.

Vas predstavlja združevanje na ekoloških in socialnih osnovah.

Mesto predstavlja združevanje interesov: predvsem so to ekonomski in politični, posledica ali rezultat pa sta tudi infrastruktura in kultura. Rast mesta lahko le usmerjamo.

Kulturo je treba poznati, razumeti, jo sprejeti, jo negovati in z njo živeti.

Sklep: kultura bivanja je tesno navezana na življenje in na delo. Kultura je odnos do sebe in do okolja, v spoštovanju vrednot, ki smo jih dobili od dedov. Kakor se arhitektura menja v prostoru in v času, se spreminja tudi kultura. Za skladen odnos do sebe in do drugih, do grajenega in do naravnega okolja pa moramo osnove teorije kulture bivanja vsaj poznati. To je edini način, da lahko kulturo bivanja nadgradimo in jo oplemenitenemo s svojim delom zapustimo zanamcem.

Architecture: introduction, issues, beginnings (centre, circle and the evolution of ground plan): this is a science of shaping space. Architecture is all around us: it surrounds us, we work, live and evolve in it. Architecture makes it possible for us: and people builds it in accordance with their needs, possibilities and abilities in space and time. Residential culture is the superstructure of architecture as a phenomenon - it is a value that has evolved since the very beginnings in theory and practice. Farmhouse, fire and smoke: theory of the beginning: centre, circle, radiality, and connections between elements lead to the organisation of the first residential cell, which is at the origin of the house. The fire inside its built space determines the way of working for the family, as well as the type and shape of the house. Evolution, cell, house, home, village, town: even the cell as the smallest independent element is theoretically centrally designed: a nucleus in a mass. A cell is round-shaped in the absence of external impacts.

Theoretically, a farm house is a three-cell structure running lengthwise, with additional buildings for economic activity. The next stage is an L-shaped house, when the house connects to the farm. An L-shaped house is a more rational version of a smaller farmhouse. The enclosed version is rare: it occurs when wind or fear of outside attack demand it. A farmhouse in a row derives from particular needs. A village represents ecologically and socially motivated aggregation. A town represents an aggregation of interests which are, above all, economic and political. Among the resulting effects, there are also infrastructure and culture. We can only direct the growth of a town.

The culture needs to be known, understood, accepted, fostered and lived with. Conclusion: residential culture is closely connected with life and work. Culture is an attitude towards oneself and to the environment out of respect for the values we inherited from our ancestors. Architecture changes with place and time, and so does culture. In order for us to assume a harmonious attitude toward ourselves and others, toward the built and natural environment, we need to know at least the basics of the residential culture theory. This is the only way for us to improve residential culture and refine it through our work, leaving it in better shape for our children.

Iz ocene dr Tonke Tacol

Vsebine posameznih sklopov sistematično pojasnjujejo pojme arhitekturne teorije in prakse. Struktura vsebin sledi logiki arhitekturnih zakonitosti in s tem omogoča pregleden vpogled v oblikovanje prostora, ki ga gradi človek v skladu s svojimi potrebami in zmožnostmi.

Celotno besedilo se odlikuje po zgoščenem podajanju informacij o naravnem in grajenem okolju ter kulturi bivanja.

Teoretska razmišljanja so kratka, jedrnata, ponekod pa tudi premišljeno razširjena s prepričljivo trditvijo. Takšna omogočajo bralcu prodor v jedro vsebine, samostojno razmišljanje in poglobljanje.

Iz ocene dr Petra Fistera

Pojem "kultura bivanja" je sicer z vidika različnih strok različno pojmovan, vendar je v povezavi s sodobnimi problemi človekovega obstoja, delovanja in bodočnosti gotovo najtesneje povezan prav z oblikovanim človekovim bivalnim okoljem, to je z arhitekturo. Na tak način razumljen sinopsis prof dr Boruta Juvanca je tudi najboljši način predstavitve pojma in problema, kot naj bi bil predstavljen v sedanjem vzgojnem procesu. Spoznavanje vpliva človeka na spremembe v oblikovanju njegovega bivalnega okolja in obratno, razumevanje izjemnega vpliva že obstoječega oblikovanega prostora, arhitekture, na vsakega posameznika ali na različne skupnosti, je edina možnost, da omogočimo tudi v prihodnosti pozitiven razvoj kulture bivanja z vseh vidikov: od varovanja in razvoja okolja do kvalitetnih medčloveških odnosov.

